

ODDER (Lutra lutra)

Mårfamilien (Mustelidae)

Kendetegn

Fra snudespids til halespids måler hanodderen 100-130 cm og vejer 6-12 kg, mens hunnen er noget mindre. Halen udgør godt 1/3 af længden.

Odderen er tilpasset et liv i vand med svømmehud mellem tæerne og en lang strømlinet krop.

Pelsen er mørkebrun på oversiden og lidt lysere på bugen. Den gråbrune underuld er isolerende og vandskyende.

Forveksling

Når odderen svømmer i vandet, kan den forveksles med mink og bæver. Mink er undslupne dyr fra minkfarme, mens bæveren, som er udsat, endnu ikke er konstateret i Thy.

Føde og levevis

Odderen lever især af mindre fisk. Men også krebsdyr, padder, krybdyr, æg, fugle og insekter kan udgøre en stor del af føden.

Odderen kan have mange huler ofte ved vandløb med indgange over og under vandet.

Både hannen og hunnen hævder og markerer deres territorium. Hannens er størst og kan strække sig over mere end 15 km vandløb.

Kun i parringstiden færdes hanner og hunner sammen. Odderen får normalt 2-3 unger årligt.

Fødselstidspunktet ligger ikke på nogen bestemt årstid, men de fleste unger fødes dog om foråret.

Ungerne er godt et år gamle før de kan klare sig selv.

For at odderen yngler, skal der i dens territorium være skjul eller fristeder i form af rørskov, krat eller anden bevoksning. Der skal også være ringe menneskelig aktivitet, det vil sige et minimum af færdsel, lystfiskeri og jagt. Findes der tilstrækkelige skjul, er odderen mere tolerant over for menneskelige forstyrrelser.

Odderen er som sagt meget sky og for det meste nataktiv. Om dagen opholder den sig i en af sine huler, under buske eller trærodder. Man kan dog være heldig at se den en tidlig morgen eller lige efter solnedgang.

Man kan også kigge efter odderen, hvis det er vinter med hård frost og is på søer og vandløb. Så kan den dukke op, hvor der er isfrit.

Ser man ikke odderen, kan man stadig være heldig at finde spor efter den. Her kan man kigge efter poteaftryk i mudderet langs å-bredder og vejunderløb, ekskrementer eller "slisker" – de glidebaner odderen bruger for hurtigt at komme i vandet.

Især eftersøgning af ekskrementer er en god og sikker måde til at påvise oddere i terrænet. Hvis man finder tjæreagtige, sorte og slimede klatter med fiskeskæl på sten eller græstuer nær vandløb, så er det odderens markering og ekskrementer, man har fundet. Vover man at holde fundet op til næsen, er lugten sødlig og ikke så ubehagelig som fra mink og ræv. Man siger, at odderens ekskrementer har en markant lugt af moskus. Odderens efterladenskaber er nemmest at finde i det tidlige forår.

Odder i sne (Biopix)

Mink (Biopix)

Nationalpark Thy

I Nationalpark Thy og det Nordvestjyske område har odderen ikke været truet af udryddelse, som andre steder i landet. Bestanden af odder er i fremgang efter totalfredning og brug af faunapassager og stopriste i ruser. Tidligere druknede oddere ofte i fiskeruser. Ifølge gældende lov skal man nu bruge stoprist eller spærrenet i åleruser.

Fremgangen skyldes ikke mindst, at man i visse større områder (F.eks. ved Flade Sø) har sikret dens levesteder, og her tager særlige hensyn til odderne. Blandt andet etablerer man såkaldte odderfristeder, ved at vegetationen - og dermed dyrenes skjulesteder - ikke fjernes langs bredderne.

Den største chance for at iagttage og opleve odderen er om vinteren og det tidlige forår. Det bedste tidspunkt på dagen er tidlig morgen eller lige efter solnedgang.

I Nationalpark Thy er der mulighed for at se oddere og deres markeringer i og ved de store søer og langs vandløb og grøfter.

Især en kold vinterdag kan man være heldig at se odderen i den isfri strøm mellem Ørum Sø og Roddenbjerg Sø. Kør ad Lodbjergvej til broen, som adskiller de to søer (GPS 56.793044, 8.290936). Spor og ekskrementer kan du ofte finde, hvor veje krydser vandløb og grøfter. F.eks. hvor Norsåvej i Vilsbøl Plantage krydser Nors Å. (GPS 57.035538, 8.569842). P-plads ved Kridtvejen i Vilsbøl Plantage. Man kan også være heldig at opleve odderen fra fugletårnet ved Nors Sø, især hvis man medbringer en god kikkert. (GPS 57.032680, 8.590589). P-plads ved badepladsen, Agerholmvej, Vilsbøl Plantage.

Odderen og mennesket

På grund af sin skjulte levevis er odderen forbundet med mystik. Det er for de fleste mennesker en uforglemmelig oplevelse at se eller finde spor efter det sjældne pattedyr.

Tidligere er odderen blevet kaldt for åhund. Og for fiskeodder, flododder, strandodder og havodder. Men havodderen er egentlig en selvstændig art, der lever i Stillehavet.

Odderen er et gammelt dyr i Danmark. Den har været her siden stenalderen – ja faktisk har man fundet odderknogler på bopladser fra ældre stenalder.

Lige siden dengang og frem til odderen blev fredet i 1967 er dyret blevet jaget af mennesker for dens smukke skind - og faktisk var der også nogle der spiste odder. Skindet blev brugt til pelsværk, dvs. pelse, for i frakker, til vanter, huer osv. De lange dækhår fra pelsen har man lavet malerpensler af.

Johannes V. Jensen har i digtet "Odderen" beskrevet odderens biologi og sjæl:

En Maar, som fik det Vaade kær ...
en valen Mand med Svømmetær,
som Aalen smækker, altid frisk,
med rovdysrjælen fuld af Fisk!

I Bobler klædt, med Bugen op,
man cirkler sammen, Krop ved Krop.
Og er det henad Paaaske-Tid
med Vold man svømmer Aaen hvid.

Men Odderen med Adelsbrev
ved begge Elementer blev
og bugter i en glad Galop
paa Moder Jord sin Ormekrop.

I bugtet Aa han bugter sig
og nyser Vand og fugter sig
og lugter sig til Krebsens Krog -
lidt nytter *dens* Tilbagetog!

Man valser ud og ind med Spring
og kærner Vandet vildt i Ring -
til Legen ender i et Skum
med Cirkelens Kvadratur og Sum!

Med Smørblomststøv og Fnug besmurt
han slanger sig i Eng og Urt
og smyger sig med følsom Kind,
varbørstet, mod den søde Vind.

En Fure i det sorte Vand
forraader Geddens Banemand.
En lønlig Klippen ved en Aa:
den vaade Fisk der tygges raa!

Fra Vandet Livet gik i Land.
Og mangen Skabning ynder Vand
og hyller sig deri igen -
skønt ikke netop Fiskens Ven.

O Broder, Ven af Luft og Vand,
beskyt dig, var dig i vort Land!
Op, alle gode Magter, frels
hans Aa og Unger, Viv og Pels!

Og Svømmekunstner paa en Hals
han fører op en Oddervals
i Aaens Høller med sin Viv
som Skytler i en Væv af Siv.

Et Pattedyr fandt Søen sval
og blev med Tiden til en Hval.
Et andet kølede sin Sjæl
paa Havmandsvis og blev en Sæl.